

“Esasen konu hep 2 nokta arasındadır”

Haftalık Politik ve Jeopolitik Gelişmeler

28 Nisan 2025

Bu hizmet size 2blackdot ve Tema Grup tarafından ücretsiz verilmektedir. Bu yazılanlar yatırım tavsiyesi değildir.

Hazırlayan: Hakan Çalışkantürk

2twoblackdots@gmail.com

<https://www.2blackdots.com>

*** Yasal Uyarı:*** Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, yatırım ve kalkınma bankaları ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde ve yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel olarak sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu yorum ve tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihinize uygun olmayabilir. Bu nedenle sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Gerek bu yayındaki gerekse bu yayında kullanılan kaynaklardaki hata ve eksikliklerden ve bu yayındaki bilgilerin kullanılması sonucundaki yatırımcıların ve/veya ilgili kişilerin uğrayabilecekleri doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan, kar yoksunluğundan, manevi zararlardan ve her ne şekilde olursa olsun üçüncü kişilerin uğrayabileceği her türlü zarardan dolayı 2blackdot ve Hakan Çalışkantürk sorumlu tutulamaz.

ÇİN'İN UZUN VADELİ STRATEJİK PLANLAMASI VE KÜRESEL HEGEMONYA YOLU

Prof. Dr. Murat KOÇ

Çin Halk Cumhuriyeti, 21. yüzyılın küresel güç rekabetinde belirleyici bir aktör olma iddiasını yalnızca retorik düzeyde değil, hassas ve uzun vadeli stratejik planlamalar yoluyla sahaya taşımaktadır. Batılı güçlerin genellikle dört ila beş yıllık siyasi döngülere sıkışmış politikalarından farklı olarak Çin, onlarca yılı kapsayan, katmanlı ve disiplinli bir kalkınma vizyonu geliştirmiştir. Bu vizyon, Çin Komünist Partisi'nin (ÇKP) ideolojik yönlendirmesi, devlet güdümlü piyasa ekonomisi modeli ve Konfüçyüsçü yönetim anlayışı temelinde şekillenmektedir.¹

Çin'in küresel sahnedeki uzun yürüyüşü iki temel stratejik dayanak üzerine kuruludur: Beş Yıllık Kalkınma Planları ve İki Yüz Yıllık Hedef vizyonu.

Beş yıllık planlar, ülkenin ekonomik ve teknolojik ilerleyişini adım adım yönlendirirken, İki Yüz Yıllık Hedef vizyonu Çin'in ulusal kimliğini ve küresel rolünü yeniden inşa etme amacını barındırmaktadır.

İKİ YÜZ YILLIK HEDEF:

ÇKP'nin kuruluşunun 100. yılına denk gelen bu hedef, Çin'in "orta halli refah toplumu" inşa etmesini amaçlıyordu. Bu kapsamda yoksulluğun ortadan kaldırılması, altyapı yatırımlarının güçlendirilmesi ve sanayi modernizasyonunun tamamlanması gibi yapısal dönüşümler gerçekleştirilmiş; 5G teknolojileri, yapay zekâ, uzay teknolojileri gibi stratejik alanlarda küresel rekabetçi bir pozisyon elde edilmiştir.

2021 itibarıyla Çin, resmi raporlarına göre aşırı yoksulluğu sona erdirmiş, GSYİH bakımından dünyanın ikinci büyük ekonomisi hâline gelmiş ve yapay zekâ, telekomünikasyon gibi alanlarda öncü konum elde etmiştir. Ancak bu başarıya rağmen ekonomik sürdürülebilirlik, gelir dağılımı adaleti ve finansal istikrar gibi alanlarda kırılganlıkların sürdüğü de gözlemlenmektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti'nin 100. yılına, yani 2049 yılına ulaşırken, hedef çitası çok daha yükseğe konmuştur. Çin, bu dönemde sadece ekonomik bir dev değil; tam anlamıyla gelişmiş bir modern süper güç olmayı, teknolojik, askerî ve finansal alanlarda küresel liderlik konumuna yükselmeyi amaçlamaktadır². Bu vizyon doğrultusunda öncelikli hedefler şunlardır:

- **Teknolojik İnovasyon:** Yapay zekâ, kuantum bilişim ve biyoteknoloji gibi stratejik alanlarda mutlak liderlik.
- **Askerî Modernizasyon:** "Dünya standardında" bir ordu kurma hedefi.
- **Ekonomik Güçlenme:** Yüksek katma değerli üretim ve tüketim odaklı büyüme.
- **Küresel Yönetişim Rolü:** Uluslararası kurumlarda ve normlarda Çin etkisinin artırılması.

BAŞARILAR, ZORLUKLAR VE GELECEĞE YÜRÜYÜŞ

1921–2021 hedeflerinin büyük oranda başarıyla tamamlandığı söylenebilir. Ancak 2049 hedeflerine yürüyüş çok daha karmaşık ve çok daha risklidir:

- **Ekonomik Kırılganlıklar:** Çin ekonomisi ihracata dayalı bir modele uzun süre bağımlı kalmıştır. İç tüketim talebinin yeterince güçlü olmaması, büyümenin sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir.
- **Finansal Riskler:** Özellikle emlak piyasasında yaşanan çalkantılar ve özel sektör borçlanması, sistemik riskler yaratmaktadır³.
- **Demografik Kriz:** Hızla yaşlanan nüfus ve düşük doğum oranları, Çin'in üretim kapasitesini ve sosyal refah sistemlerini tehdit etmektedir⁴.
- **Jeopolitik Gerilimler:** ABD ve müttefikleri tarafından uygulanan teknoloji ambargoları ve ekonomik kısıtlamalar, Çin'in ilerleyişini yavaşlatmaya yönelik ciddi dış baskılar oluşturmaktadır.

¹ Naughton, B. (2021). *The Chinese economy: Adaptation and growth* (2nd ed.). The MIT Press. S.81

² Mastro, O. S. (2019). *The Stealth Superpower: How China Hid Its Global Ambitions*. Princeton University Press. S.121

³ IMF. (2023). *World Economic Outlook*. <https://www.imf.org/en/Publications/WEO>

⁴ United Nations. (2023). *The Sustainable Development Goals Report 2023: Special Edition*. United Nations. <https://unstats.un.org/sdgs/report/2023/>

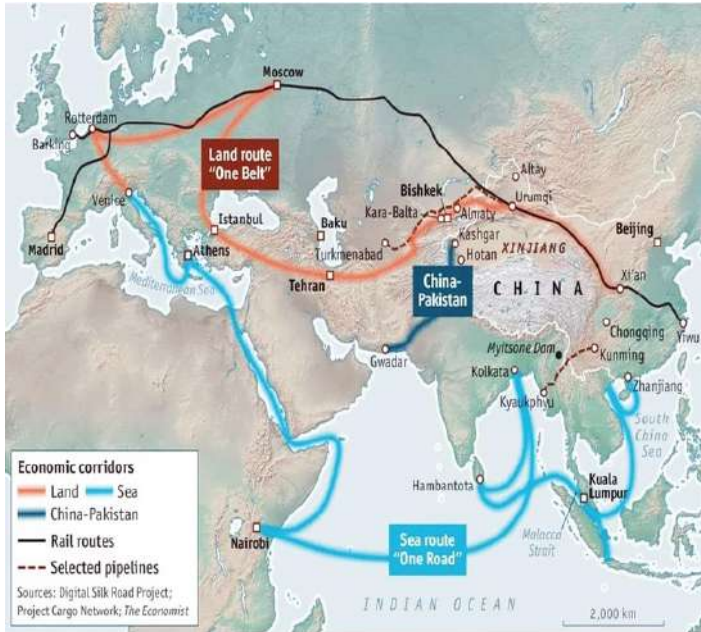
ÇİN'İN HEGEMONYA YOLCULUĞUNDA SON DÖNEMEÇ: 2049

2049 yılına doğru ilerlerken, Çin'in küresel hegemonya hedefinin kaderi şu temel değişkenlere bağlıdır:

DEĞİŞKEN	ETKİSİ
Ekonomik Sürdürülebilirlik	İç tüketim artışı ve finansal istikrar sağlanabilirse büyüme devam eder.
Teknolojik Bağımsızlık	İleri teknoloji üretiminde kendi kendine yeterlik sağlanırsa küresel liderlik mümkün olur.
Askerî Modernizasyon	Caydırıcılığı artırarak Çin'in bölgesel ve küresel ağırlığı güçlenir.
Jeopolitik Strateji	ABD ve müttefiklerine karşı rekabeti yönetme becerisi belirleyici olacaktır.

SONUÇ: TARİHSEL BİR DÖNÜM NOKTASINDA

Çin'in hedefleri, yalnızca bir ulusun kalkınma hikâyesi değil; aynı zamanda küresel güç dengelerinin yeniden yazıldığı bir sürecin adımlarıdır. Başarı veya başarısızlık, yalnızca Pekin'in çabalarına değil, aynı zamanda uluslararası sistemin tepkilerine, ekonomik dalgalanmalara ve jeopolitik manevralara da bağlı olacaktır. Çin, sabırla ve sistemli bir şekilde yürüttüğü bu uzun vadeli stratejik planlamayla, 21. yüzyılın sonunda tarihe yeniden yön verme iddiasındadır. **Soru artık Çin'in yükselip yükselmeyeceği değil ne kadar hızlı ve ne ölçüde yükselip yükselmeyeceğidir.**

Çin, ticari ilişkilerini çeşitlendirmektedir. Pakistan'daki **Gwadar** Limanı, Sri Lanka'daki **Hambantota** Limanı ve Afrika'daki demiryolu projeleri, bu stratejinin belirgin örnekleri arasındadır. Diğer örnekler:

- **Endonezya:** Morowali Endüstri Parkı (nikel işleme ve batarya üretimi için)
- **Laos:** Vientiane Lojistik Parkı (Çin-Laos Demiryolu bağlantısıyla)
- **Kenya:** Mombasa SEZ (liman destekli ticaret bölgesi)
- **Macaristan:** Çin otomotiv ve batarya firmalarının yatırımları için kurulacak sanayi kümeleri